

CONSILIUL COORDONATOR AL AUDIOVIZUALULUI
DIN REPUBLICA MOLDOVA
COORDINATING COUNCIL ON AUDIOVISUAL OF MOLDOVA

str. M. Eminescu, nr. 28, MD-2012 Chișinău • tel: (373 22) 277551 • fax: (373 22) 277471 • <http://www.cca.md>

CONSILIUL EUROPEI
COMITETUL DE MINIȘTRI

RECOMANDAREA NR. R (96) 10

A COMITETULUI DE MINIȘTRI CĂTRE STATELE MEMBRE CU PRIVIRE LA GARANTAREA
INDEPENDENȚEI SERVICIULUI PUBLIC DE RADIODIFUZIUNE

(adoptată de către Comitetul de Miniștri la 11 septembrie 1996,
în cadrul celei de-a 573-a reuniuni a Delegațiilor Miniștrilor)

Comitetul de Miniștri, în temeiul articolului 15.b din Statutul Consiliului Europei,
Considerând că scopul Consiliului Europei este de a realiza o uniune mai strânsă între membrii săi pentru a
salvarea și a promova idealurile și principiile care sunt patrimoniul lor comun;
Amintind că independența mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv a celor din sectorul radiodifuziunii, este
esențială pentru funcționarea unei societăți democratice;

Subliniind importanța pe care o atribuie respectării acestei independențe, în special din partea guvernelor;
Amintind în acest sens principiile la care au aderat Statele membre ale Consiliului Europei în cadrul Declarației
cu privire la libertatea de exprimare și de informare din 29 aprilie 1982, în special în ceea ce privește existența
unui larg evantai de mijloace de comunicare independente și autonome, ce permit reflectarea diversității de idei
și de opinii;

Reafirmând funcția vitală a serviciului public de radiodifuziune, în calitate de factor esențial al unei comunicări
pluraliste accesibile tuturor, atât la nivel național cât și regional, prin furnizarea unui serviciu de bază de tip
generalist care să conțină informații și programe educative, culturale și de divertisment;

Amintind angajamentele asumate de către reprezentanții Statelor care au participat la cea de-a 4-a Conferință a
miniștrilor europeni cu privire la politica comunicațiilor de masă (Praga, 7-8 decembrie 1994), în cadrul
Rezoluției nr. 1 cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune, în special în ceea ce privește
respectarea independenței organismelor de radiodifuziune de serviciu public;

Constatând necesitatea dezvoltării în continuare a principiilor referitoare la independența serviciului public de
radiodifuziune enunțate în cadrul rezoluției de la Praga, în lumina provocărilor pe care le pun schimbările
politice, economice și tehnologice din Europa;

Considerând că, în fața acestor provocări, independența serviciului public de radiodifuziune va trebui să fie în
mod expres garantată la nivel național printr-un ansamblu de reguli care să cuprindă toate aspectele funcționării
sale;

Subliniind importanța ce se atribuie respectării scrupuloase a acestor reguli din partea tuturor persoanelor sau
autorităților din afara organismelor de radiodifuziune de serviciu public,

Recomandă guvernelor Statelor membre:

- să includă în legislația lor națională sau în textele care reglementează activitatea organismelor de
radiodifuziune de serviciu public dispoziții care să garanteze independența acestora, în conformitate cu liniile
directoare ce figurează în anexa la această recomandare;
- să aducă aceste linii directoare la cunoștința autorităților însărcinate cu supervizarea activității organismelor
de radiodifuziune de serviciu public, precum și a responsabililor și a agenților acestor organisme.

Anexa la Recomandarea nr. R (96) 10

Linii directoare cu privire la garantarea independenței serviciului public de radiodifuziune

I. Dispoziții generale

Cadrul juridic ce reglementează activitatea organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să stipuleze clar independența lor editorială și autonomia lor instituțională, în special în domeniul precum:

- definirea programării;
- conceperea și producerea programelor;
- editarea și prezentarea programelor de informații și de actualități;
- organizarea activităților serviciului;
- recrutarea, utilizarea și gestionarea personalului folosit în cadrul serviciului;
- procurarea, închirierea, vânzarea și utilizarea bunurilor sau serviciilor;
- gestionarea resurselor financiare;
- pregătirea și executarea bugetului serviciului;
- negocierea, pregătirea și semnarea actelor juridice ce țin de funcționarea serviciului;
- reprezentarea serviciului în fața organelor jurisdicționale și în relațiile cu terți.

Dispozițiile referitoare la responsabilitatea și la supravegherea organismelor de radiodifuziune de serviciu public și a organelor lor statutare ar trebui să fie clar definite de către cadrul juridic ce reglementează aceste organisme.

Activitățile de programare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu pot face obiectul cenzurii de orice formă. Nici un control a priori al activităților organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu poate fi exercitat de către persoane sau structuri din exterior, în afară de cazurile excepționale prevăzute de lege.

II. Organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public

1. Competențe

Cadrul juridic ce reglementează activitatea organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să stipuleze că organele de administrare ale acestor organisme sunt singurele responsabile de funcționarea zilnică a organismului de radiodifuziune de serviciu public de care aparțin.

2. Statutul

Regulile ce reglementează statutul organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public, în special componența lor, ar trebui să fie definite în așa mod încât să se evite ca aceste organe să poată face obiectul unor ingerințe politice sau de altă natură.

Aceste reguli ar trebui să stipuleze, în special, că membrii organelor de administrare ale acestor organisme sau persoanele care își asumă astfel de funcții cu titlu individual:

- își exercită funcțiile în interesul strict al organismului de radiodifuziune de serviciu public pe care îl reprezintă și îl administrează;
- nu pot, direct sau indirect, să exercite funcții, să primească o remunerare sau să dețină interese în întreprinderi sau în alte organisme din sectorul mijloacelor de comunicare în masă, sau din sectoare conexe, în cazul în care aceasta ar duce la un conflict de interese cu funcțiile de administrare pe care le exercită în cadrul organismului lor de radiodifuziune de serviciu public;
- nu pot primi mandat și nici instrucțiuni de la orice persoană sau structură, altele decât organele sau persoanele însărcinate cu funcții de supraveghere a organismului de serviciu public vizat, în afară de cazurile excepționale prevăzute de lege.

3. Responsabilități

Cu excepția situațiilor în care responsabilitatea pentru exercitarea funcțiilor lor, în cazurile prevăzute de lege, este pusă în discuție în fața instanțelor judecătorești, organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public sau persoanele care își asumă astfel de funcții cu titlu individual nu ar trebui să răspundă de exercitarea funcțiilor lor decât în fața organelor de supraveghere a organismului lor de radiodifuziune de serviciu public.

Orice decizie adoptată de către organele de supraveghere menționate mai sus față de membrii organelor de administrare ale unui organism de radiodifuziune sau față de persoanele care-și asumă astfel de funcții cu titlu individual pentru neîndeplinirea obligațiilor și îndatoririlor care le revin ar trebui să fie motivată corespunzător și ar trebui să poată constitui obiectul unui recurs în fața instanțelor judecătorești competente.

III. Organele de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public

1. Competențe

Cadrul juridic ce reglementează organismele de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să definească într-un mod clar și precis competențele organelor de supraveghere a acestor organisme.

Organele de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu ar trebui să exercite nici un control a priori asupra programelor acestor organisme.

2. Statutul

Regulile ce reglementează statutul organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, în special componența lor, ar trebui să fie definite în așa mod încât să se evite ca acestea să poată face obiectul unor ingerințe politice sau de altă natură.

Aceste reguli ar trebui, în special, să garanteze că membrii organelor de supraveghere a acestor organisme:

- sunt desemnați în mod transparent și pluralist;
- reprezintă în mod colectiv interesele societății în general;
- nu pot primi mandat și nici instrucțiuni de la orice persoană sau structură, altele decât cele care i-au desemnat, în afară de cazurile excepționale prevăzute de lege;
- nu pot fi revocați, suspendați sau înlocuiți în timpul exercitării mandatului lor de către orice persoană sau structură, altele decât cele care i-au desemnat, cu excepția cazurilor de incapacitate sau de imposibilitate de exercitare a funcțiilor, constatate în mod corespunzător de către organul de control în cadrul căruia activează;
- nu pot, direct sau indirect, să exercite funcții, să primească o remunerare sau să dețină interese în întreprinderi sau în alte organisme din sectorul mijloacelor de comunicare în masă, sau din sectoare conexe, în cazul în care aceasta ar duce la un conflict de interese cu funcțiile lor în cadrul organului de control.

Regulile aplicabile în ceea ce privește remunerarea membrilor organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să fie definite în mod clar și transparent în textele ce reglementează aceste organe.

IV. Personalul organismelor de radiodifuziune de serviciu public

Recrutarea, avansarea, transferul, precum și drepturile și obligațiile angajaților organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu vor depinde de originea lor, de sexul lor, de opiniile sau credința lor politică, filozofică sau religioasă, sau de apartenența lor sindicală.

Exercitarea libertății sindicale și a dreptului la grevă ar trebui să fie asigurată, fără discriminare, angajaților organismelor de radiodifuziune de serviciu public, cu excepția limitărilor prevăzute de lege pentru a asigura continuitatea serviciului public sau din alte motive legitime.

Cadrul juridic ce reglementează organismele de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să reafirme principiul conform căruia agenții acestor organisme nu pot primi instrucțiuni de la persoane sau structuri din afara organismului care îi angajează fără acordul organului sau organismelor de administrare ale acestui organism sub rezerva competențelor organelor de supraveghere.

V. Finanțarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public

Regulile ce reglementează finanțarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să fie fondate pe principiul conform căruia Statele membre își asumă angajamentul să mențină și, dacă este necesar, să stabilească un cadru de finanțare sigur, corespunzător și transparent, care să garanteze organismelor de radiodifuziune de serviciu public mijloacele necesare pentru exercitarea misiunilor lor.

În cazul în care finanțarea unui organism de radiodifuziune de serviciu public este asigurată total sau parțial printr-o contribuție sistematică sau excepțională de la bugetul de stat sau prin taxa de abonament, ar trebui să fie aplicate următoarele principii:

- puterea de decizie deținută de autoritățile din afara organismului de radiodifuziune de serviciu public vizat în ceea ce privește finanțarea acestui organism nu trebuie să fie utilizată de către aceste autorități pentru a exercita, direct sau indirect, o influență asupra independenței editoriale și a autonomiei instituționale a acestui organism;
- mărimea contribuției sau taxei de abonament ar trebui să fie fixată după consultarea organismului de serviciu public vizat și ținându-se cont de evoluția costurilor activităților sale, astfel încât să permită acestui organism să își îndeplinească pe deplin diferitele misiuni care îi sunt atribuite;
- vărsarea contribuției sau taxei de abonament ar trebui să fie efectuată astfel încât să garanteze continuitatea activităților organismului de serviciu public vizat și să-i permită acestuia să își planifice pe termen lung activitățile;
- utilizarea contribuției sau taxei de abonament de către organismul de serviciu public vizat ar trebui să se supună principiului independenței și autonomiei enunțat în linia directoare nr. 1.

- în cazul în care contribuția sau taxa de abonament trebuie să fie împărțită între mai multe organisme de radiodifuziune de serviciu public, această repartitie ar trebui să fie efectuată astfel încât să răspundă în mod echitabil necesităților fiecărui organism.

Regulile aplicabile în materie de control financiar al organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu ar trebui să afecteze independența acestor organisme în domeniul programării, așa cum aceasta este enunțată în linia directoare nr. 1.

VI. Politica de programe a organismelor de radiodifuziune de serviciu public

Cadrul juridic ce reglementează activitatea organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să stipuleze principiul conform căruia aceste organisme veghează ca jurnalele televizate să prezinte corect faptele și evenimentele, favorizând libera formare a opiniilor.

Cazurile în care organismele de radiodifuziune de serviciu public pot fi constrânse să difuzeze mesaje, declarații ori comunicări oficiale, sau să relateze despre acte sau decizii ale autorităților publice, sau să acorde timp de antenă acestora, ar trebui să se limiteze la împrejurări excepționale și să fie prevăzute în mod expres pe cale legislativă sau reglementară.

Aceste anunțuri oficiale ar trebui să fie clar menționate ca atare în momentul difuzării lor și ar trebui să fie efectuate numai sub responsabilitatea autorității care le-a dispus.

VII. Accesul organismelor de radiodifuziune de serviciu public la noile tehnologii de comunicare

Organismele de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să exploateze noile tehnologii de comunicare și, atunci când sunt autorizate, să dezvolte noi servicii bazate pe aceste tehnologii, pentru a putea să își îndeplinească în mod independent misiunile așa cum acestea sunt definite prin lege.

* * *

MEMORANDUM EXPLICATIV LA RECOMANDAREA NR. R (96) 10

Introducere

1. Exercițarea deplină și integrală a libertății de exprimare și de informare, așa cum este aceasta garantată în articolul 10 al Convenției europene a drepturilor omului, presupune existența unor mijloace de comunicare în masă libere, independente și pluraliste, după cum s-a afirmat în special pe plan politic în Declarația cu privire la libertatea de exprimare și de informare adoptată de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 29 aprilie 1982. Această exigență, care este fundamentală pentru existența unei veritabile democrații, este valabilă atât pentru sectorul presei scrise cât și pentru cel al radiodifuziunii, ținând cont în special de audiența serviciilor de radio și televiziune și de impactul pe care acestea îl pot avea asupra formării opiniei publice.

2. Dat fiind misiunile deosebite care le sunt încredințate de lege sau de alte texte (caiete de sarcini, cartă, convenții, licențe, etc.), organismele de radiodifuziune de serviciu public constituie, în domeniul mijloacelor de comunicare în masă, actori importanți ai vieții unei societăți democratice. Aceste organisme, care pot fi publice sau private, se caracterizează în acest sens prin faptul că trebuie să ofere, în domeniul informației, educației, culturii și al divertismentelor, un evantai de programe care să reflecte diversitatea societății și opinia diferitelor grupuri politice, sociale și culturale, inclusiv minoritare, și să ofere o platformă de discuție în serviciul unei reale democrații. În acest sens, ele se deosebesc de organismele de radiodifuziune comerciale, a căror programare este esențialmente dictată de imperativele rentabilității comerciale.

3. Dar organismele de radiodifuziune de serviciu public se caracterizează, de asemenea, spre deosebire de organismele de radiodifuziune de Stat, prin faptul că își îndeplinesc misiunile independente, fără amestec din partea vreunei autorități externe, în special din partea autorităților publice, ceea ce le deosebește de organismele de radiodifuziune de Stat. Acest principiu al independenței radiodifuzorilor de serviciu public, a cărei consecință evidentă este că acești radiodifuzori sunt răspunzători în fața publicului pentru felul în care își îndeplinesc misiunile, este o condiție cardinală pentru exercitarea deplină și în întregime a acestor misiuni, în special în domeniul informării.

4. Preocupat de a prezerva și de a promova contribuția pe care serviciul public de radiodifuziune o aduce funcționării unei societăți democratice prin faptul că este deschis exprimării pluraliste a punctelor de vedere, a opiniilor și culturilor, Consiliul Europei a avut ocazia în mai multe rânduri de a se interesa de viitorul acestui sector. Astfel, la Prima Conferință ministerială europeană cu privire la politica comunicațiilor de masă, desfășurată la Viena la 9 și 10 decembrie 1986, a fost adoptată o rezoluție cu privire la radiodifuziunea publică și privată în care Miniștrii care au participat la Conferință au subliniat “atașamentul lor față de salvagardarea principiilor serviciului public de radiodifuziune”, ținând cont de “interesul publicului de a recepționa un

serviciu de televiziune complet și de înaltă calitate care, în ansamblul său, contribuie la libera formare a opiniilor și la dezvoltarea culturii”.

5. Pe de altă parte, un anumit număr de noi evoluții au determinat, în continuare, noi reflecții asupra viitorului serviciului public și uneori asupra însăși posibilității de a-l prezerva. Una dintre aceste evoluții, și nu dintre cele mai mici, a fost deschiderea progresivă a sectorului radiodifuziunii către inițiativa privată în cea mai mare parte a țărilor europene. La această evoluție de ordin reglementar și economic s-au adăugat mutațiile tehnologice apărute în anii 1980 odată cu dezvoltarea cablului și a satelitului și, mai recent, odată cu apariția tehnologiei digitale. În sfârșit, deschiderea progresivă a țărilor Europei Centrale și de Est către democrație începând din 1989 a ridicat problema transformării fostelor organisme de radiodifuziune de Stat în veritabile organisme de radiodifuziune de serviciu public.

6. Aceste diferite fenomene au determinat Consiliul Europei să repună problema viitorului serviciului public de radiodifuziune pe ordinea de zi a lucrărilor sale. Acestea au condus la adoptarea unei noi rezoluții cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune în cadrul celei de-a 4-a Conferințe ministeriale europene cu privire la politica comunicațiilor de masă, care s-a desfășurat la Praga între 7 și 8 decembrie 1994. În această rezoluție, Statele participante la conferință au afirmat “angajamentul lor de a menține și de a dezvolta un serviciu public de radiodifuziune puternic”, refuzând astfel o marginalizare progresivă a acestuia.

7. În sprijinul acestei afirmații solemne, Statele participante și-au asumat în rezoluție un anumit număr de angajamente concrete de natură să asigure perenitatea serviciului public de radiodifuziune. Unul dintre aceste angajamente a fost de “a garanta independența radiodifuzorilor de serviciu public împotriva oricărei interferențe politice și economice”. Dat fiind că această garanție este obținută în special prin înscrierea unor dispoziții corespunzătoare în cadrul textelor care reglementează misiunile, organizarea și funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public, prezentele linii directoare vizează furnizarea unor orientări privind conținutul pe care aceste dispoziții ar trebui să-l aibă, indiferent de natura textelor citate mai sus și de statutul, de misiunile specifice și de structurile organismelor de radiodifuziune de serviciu public.

8. La aplicarea liniilor directoare trebuie să se țină cont în primul rând de diversitatea competențelor care există în Statele membre în materie de reglementare a mijloacelor de comunicare în masă. De asemenea, trebuie să se țină cont de dispozițiile dreptului intern al fiecărui Stat care, într-un mod sau altul, pot avea legătură cu diferitele probleme tratate în liniile directoare (de exemplu, dispoziții în materie de responsabilitate civilă și penală aplicabile organismelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public în ceea ce privește funcțiile pe care le exercită; reguli generale de drept al muncii aplicabile personalului organismelor de radiodifuziune de serviciu public; dispoziții constituționale, legislative și reglementare privind situațiile de criză și de război care pot avea incidență asupra activităților și funcționării organismelor de radiodifuziune de serviciu public; etc.). De asemenea, la aplicarea liniilor directoare trebuie să se țină cont de eventualele decizii emise de instanțele judecătorești supreme naționale competente în domeniile constituțional, judiciar și administrativ, precum și de obligațiile care se impun Statelor membre în conformitate cu dreptul internațional. În sfârșit, ar trebui să se ia în considerare diversitatea misiunilor organismelor de radiodifuziune de serviciu public, în funcție de faptul că acestea furnizează servicii naționale sau internaționale.

I. Dispoziții generale

Linia directoare nr. 1

9. Trebuie amintit că rezoluția privind viitorul serviciului public de radiodifuziune adoptată în cadrul celei de-a 4-a Conferințe ministeriale europene cu privire la politica comunicațiilor de masă prevede că “Statele participante se angajează să garanteze independența radiodifuzorilor de serviciu public împotriva oricărei interferențe politice și economice”. Potrivit liniei directoare nr. 1, principiile independenței editoriale și autonomiei instituționale ale organismelor de radiodifuziune trebuie să fie explicit expuse în cadrul juridic care reglementează aceste organisme, fie că este vorba de texte legislative, în cele mai dese cazuri, sau de alte norme sau documente cum ar fi cartă, convenție sau licență. Independența editorială înseamnă dreptul organismelor de radiodifuziune de serviciu public de a determina liber, fără ingerință din partea vreunei autorități externe, conținutul programelor pe care le difuzează, în limitele fixate de lege sau de alte norme cu scopul de a garanta respectarea drepturilor și intereselor legitime (de exemplu, dispoziții privind difuzarea programelor care pot afecta sensibilitatea copiilor și adolescenților). Ea se aplică de asemenea la alegerea orarelor de programare a diferitor emisiuni, exceptând dispozițiile speciale prevăzute în domeniu de textele ce reglementează

funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public, precum și la alegerea persoanelor participante la emisiuni.

10. Independența editorială presupune ca nici o autoritate externă, publică sau privată, să nu poată interveni în funcționarea cotidiană a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, de exemplu prin exercitarea unei puteri de decizie financiară în ceea ce privește aceste organisme. Trebuie amintit în acest sens principiul rezoluției cu privire la serviciul public de radiodifuziune, conform căruia “gestiunea cotidiană precum și responsabilitatea editorială a elaborării grilelor de programe și a conținutului programelor trebuie să depindă în exclusivitate de înșiși radiodifuzorii”. Independența editorială presupune de asemenea ca atât organele de conducere ale acestor organisme cât și personalul pe care îl utilizează să se bucure de un anumit număr de garanții pentru a-i proteja împotriva eventualelor presiuni sau ingerințe. Unele dintre liniile directoare prezentate mai jos vizează asigurarea unei protecții împotriva exercitării presiunilor și ingerințelor de acest fel.

11. Independența editorială are drept consecință evidentă autonomia instituțională a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, respectiv dreptul acestor organisme de a-și organiza și de a-și administra liber activitățile, în limitele impuse de lege sau de alte norme, în ceea ce privește în special responsabilitatea organelor de administrare și de control ale acestor organisme. Totuși, sensul dat noțiunii de autonomie instituțională poate varia considerabil. De aceea s-a găsit necesar de a preciza în linia directoare nr. 1 ce cuprinde concret această noțiune. Bineînțeles, autonomia instituțională a organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu înseamnă că structurile și modul de funcționare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu pot fi analizate de către autoritățile publice, pentru a le raționaliza, de exemplu, activitățile, atât timp cât aceste schimbări respectă principiile enunțate de diferitele linii directoare.

12. Linia directoare nr. 1 enumără, în mod nelimitativ, diferitele domenii în care organele responsabile ale organismelor de radiodifuziune trebuie să poată acționa liber, fără ingerința vreunei autorități externe. Așa cum este indicat mai sus, această libertate nu exclude ca activitățile organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public să poată fi supuse anumitor controale, conform modalităților și în limitele definite în mod expres de lege sau de alte texte ce reglementează funcționarea acestor organisme. Unele dintre liniile directoare prezentate mai jos specifică acele cazuri și condiții în care controale de acest fel pot interveni.

13. Diferitele domenii vizate de principiul autonomiei instituționale constituie un ansamblu, fiecare parte componentă a acestuia fiind inseparabilă de celelalte. Altfel, această autonomie și independența editorială a organismelor de radiodifuziune ar putea fi golate de substanță prin efectul ingerințelor indirecte în activitățile acestor organisme. Astfel, libertatea organismelor de radiodifuziune de a-și defini programarea precum și de a concepe și de a-și produce programele ar putea fi, în practică, afectată, chiar dacă aceasta va fi explicit afirmată în textele ce reglementează funcționarea acestor organisme, dacă nu ar fi luate totodată în vedere principiile autonomiei de gestiune financiară și de deplină capacitate juridică a acestor organisme.

Linia directoare nr. 2

14. Așa cum s-a menționat mai sus, independența editorială și autonomia de gestiune a organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu înseamnă că aceste organisme nu trebuie să fie responsabile de felul în care își execută misiunile și utilizează resursele care, eventual, le sunt alocate de colectivitate pentru îndeplinirea acestor misiuni. Astfel, organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public, care ar trebui să fie singurele responsabile de funcționarea cotidiană a acestor organisme în conformitate cu linia directoare nr. 4, vor fi responsabile de exercitarea misiunilor lor în fața organelor de supraveghere a acestor organisme, așa cum stipulează linia directoare nr. 7.

15. În afară de această supraveghere pe plan intern, responsabilitatea organismelor de radiodifuziune de serviciu public trebuie să poată fi atacată în fața instanțelor judecătorești, în special în ceea ce privește atingerile pe care pot să le aducă, în cadrul programelor difuzate, diferitor drepturi legitime cum ar fi dreptul indivizilor la respectul vieții lor private sau la protecția reputației lor. Pe lângă instanțele judecătorești, organismele de radiodifuziune de serviciu public vor putea fi responsabile de exercitarea activităților lor în fața altor autorități externe, în măsura în care este vorba de autorități independente. Astfel, ele vor putea fi supuse controlului din partea instanțelor de reglementare din sectorul radiodifuziunii. De asemenea, condițiile gestiunii financiare a organismelor de radiodifuziune de serviciu public vor putea constitui subiectul unei examinări din partea autorităților sau instanțelor judecătorești specializate în ceea ce privește utilizarea resurselor publice alocate acestor organisme.

16. Așa cum se precizează în rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune, “controlul și responsabilitatea radiodifuzorilor de serviciu public, în ceea ce privește în special exercitarea misiunilor și utilizarea resurselor acestora, trebuie să fie garantate prin mijloace corespunzătoare”. Motivele și procedurile de imputare a acestei responsabilități trebuie să fie clar specificate în textele ce reglementează funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Nu este exclus ca acestea să poată fi formulate în termeni generali și să facă trimitere, eventual, la dispoziții ale altor texte, de exemplu, în domeniul dreptului penal.

17. Referitor la motivele incriminării responsabilității organismelor de radiodifuziune de serviciu public în ceea ce privește conținutul programelor difuzate, trebuie să se facă referință la articolul 10 al Convenției europene a drepturilor omului, așa cum acesta este interpretat de Comisia și Curtea europeană pentru drepturile omului. Dispozițiile referitoare la controlul financiar al organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să urmeze prevederile liniei directoare nr. 19. În sfârșit, referitor la incriminarea responsabilității organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public, trebuie să se facă referință la prevederile liniilor directoare nr. 7 și 8.

18. În afară de diferitele autorități menționate mai sus (tribunale, instanțe de reglementare a sectorului radiodifuziunii, etc.), radiodifuzorii de serviciu public trebuie de asemenea să fie direct responsabili în fața publicului, așa cum stipulează rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune. Acest principiu presupune, în practică, ca radiodifuzorii de serviciu public să publice periodic informații despre activitățile lor, de exemplu, prin intermediul rapoartelor anuale. Această exigență de transparență față de public trebuie să fie înțeleasă în sensul cel mai larg, fiind valabilă nu numai pentru serviciul sau serviciile de programe care constituie activitatea principală a radiodifuzorilor de serviciu public, dar și pentru activitățile conexe pe care aceștia pot să le întreprindă (de exemplu, acordurile de cooperare încheiate cu alți radiodifuzori, activitățile filialelor sau întreprinderilor comune create cu parteneri publici sau privați). Pe de altă parte, această exigență de transparență ar trebui să se aplice atât în cazul chestiunilor referitoare la programe cât și în cazul celor care vizează administrarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public.

19. Trebuie amintit totodată că rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune dispune că radiodifuzorii de serviciu public ar trebui să introducă proceduri pentru a permite telespectatorilor și ascultătorilor să își exprime punctul de vedere asupra felului în care aceștia își îndeplinesc misiunile. În acest scop pot fi prevăzute diverse proceduri: organizarea unor zile de informare și de întâlniri cu publicul, instalarea unor linii telefonice sau servicii telematice particulare care să permită publicului să își împărtășească comentariile asupra programelor, etc.

Linia directoare nr. 3

20. Această linie directoare evocă un principiu fundamental pentru independența organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Oricare ar fi controalele și responsabilitățile aplicabile la aceste organisme, nici un control a priori nu ar trebui să poată fi exercitat asupra activităților lor de către persoane sau instanțe externe, în afara cazurilor excepționale prevăzute de lege. Este important în acest sens să se facă o distincție între ceea ce ține de activitățile de programare ale acestor organisme și ceea ce se referă la gestiunea bugetară, contabilă și financiară. Referitor la activitățile de programare, este esențial ca acestea să nu constituie obiectul vreunei forme de cenzură. Nu se exclude ca un control a priori al programelor să poată fi exercitat în circumstanțe absolut excepționale (pericol public care amenință viața națiunii, în vreme de război), atunci când aceste circumstanțe sunt în mod expres definite de lege și controlul intervine conform unor proceduri precise și într-o măsură strict necesară realizării obiectivului urmărit. Interzicerea cenzurii nu înseamnă că instanțele judecătorești nu pot pronunța în adresa organismelor de radiodifuziune de serviciu public hotărâri vizând împiedicarea difuzării unui program pe motiv că acesta nu respectă anumite norme (de exemplu, cele referitoare la orarele difuzării emisiunilor susceptibile de a afecta sensibilitatea copiilor și a adolescenților). În ceea ce privește gestiunea financiară a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, poate fi acceptat doar controlul a priori asupra actelor vizând efectuarea cheltuielilor, în limitele dispozițiilor enunțate de linia directoare nr. 19.

II. Organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public

21. Trebuie subliniat că, după modelele de organizare a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, organele de administrare ale acestor organisme pot fi alternativ sau cumulativ instanțe colegiale (consilii de administrație, consilii ale guvernatorilor, etc.) sau persoane care acționează cu titlu individual (președinte, director general, administrator general, etc.). În aplicarea liniilor directoare, ar trebui să nu se efectueze vreo

distincție între structurile colegiale de administrare și persoanele care exercită cu titlu individual funcții de acest fel.

1. Competențe

Linia directoare nr. 4

22. Numai organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public și serviciile sau persoanele responsabile de programare în cadrul acestor organisme ar trebui să fie responsabile de funcționarea cotidiană a acestora. Acest principiu, care la prima vedere poate fi considerat ca un lucru evident, are drept scop să afirme în mod explicit că interdicția de a se amesteca în gestiunea cotidiană a activităților organismelor de radiodifuziune de serviciu public se aplică nu numai oricărei autorități din afara acestui organism ci, de asemenea, organelor de supraveghere a acestor organisme. Este important în acest sens să fie asigurată o strictă separare de competențe între organele de administrare și organele de control, ceea ce nu exclude ca activitățile primelor să fie supervizate de acestea din urmă.

23. Ca atare, se poate admite ca unele acte deosebit de importante legate de gestionarea serviciului să poată fi supuse acordului prealabil al organelor de supraveghere, cu condiția ca actele în cauză să fie în mod limitativ și clar specificate în textele ce reglementează funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Acesta ar putea fi cazul, de exemplu, al unor contracte de cumpărare a echipamentelor sau a programelor care depășesc o anumită sumă deosebit de importantă.

2. Statutul

Linia directoare nr. 5

24. Pentru a garanta independența organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public, este esențial ca acestea să nu poată face obiectul vreunei ingerințe politice sau de alt gen în exercitarea funcțiilor lor, știut fiind că exprimarea de către public a opiniei sale asupra activităților radiodifuzorilor de serviciu public (cf. paragraful 19) nu ar putea fi considerată ca un fel de formă de ingerință. Regulile cu privire la aceste organe ar trebui deci să fie definite astfel încât să împiedice exercitarea ingerințelor de acest fel, indiferent dacă acestea se referă la desemnarea acestor organe, la împuternicirile lor, etc. O atenție deosebită trebuie să fie acordată în acest context modalităților de desemnare a membrilor organelor de administrare în cazul structurilor colective (consiliu de administrație, consiliu al guvernatorilor, etc.). Dacă se admite ca aceste structuri să includă reprezentanți desemnați de către Guvern și/sau Parlament, este totuși important ca acești reprezentanți să nu poată domina organul de administrare al cărui membri sunt (fie prin număr fie prin drepturile speciale care le-ar fi fost conferite) și să își exercite funcțiile în totală independență față de puterea politică. Dispoziții mai stricte pot fi eventual stipulate, prevăzând, de exemplu, că o asemenea calitate de membru al unui organ de gestiune al unui organism de radiodifuziune de serviciu public, este incompatibilă cu exercitarea unui mandat politic, la nivel național și/sau la nivel european, regional sau local.

Linia directoare nr. 6

25. Pentru a prezerva independența radiodifuzorilor de serviciu public, este esențial ca membrii organelor de administrare ale acestor radiodifuzori, fie că este vorba de structuri colegiale, fie de persoane care îndeplinesc astfel de funcții cu titlu individual, să își exercite funcțiile în interesul strict al organismului de radiodifuziune pe care îl reprezintă și pe care îl administrează și, în afară de aceasta, în interesul publicului în general. Acest principiu, al cărui scop este de a evita ca organele de administrare menționate să fie sub influența unor interese particulare, nu exclude ca Statul să poată avea reprezentanții săi în cadrul acestor organe de administrare, dat fiind că aceste persoane, prin înseși funcțiile lor, au misiunea de a reprezenta interesul general.

26. În afară de ingerințele de natură politică, este important ca organismele de radiodifuziune de serviciu public să fie de asemenea apărate de orice ingerință economică, așa cum precizează rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune. Linia directoare nr. 6 afirmă principiul conform căruia organele de administrare ale acestor organisme sau persoanele care exercită astfel de funcții cu titlu individual nu pot întreține legături cu întreprinderi sau alte organisme din sectorul mijloacelor de comunicare în masă sau din sectoare conexe (întreprinderi de publicitate, întreprinderi sau organisme de telecomunicații, fabricanți de echipamente de producere sau de difuzare, societăți de producție a programelor, etc.) în cazul în care aceasta ar duce la un conflict de interese cu funcțiile lor din cadrul organismului de radiodifuziune de serviciu public pe care îl administrează.

27. A contrario, linia directoare nu interzice cumulul de funcții în cazul în care acest cumul nu este de natură să antreneze un conflict de interese (de exemplu, atunci când un membru al unui organ de conducere al unui

organism de radiodifuziune de serviciu public exercită simultan funcții în cadrul altui organism de radiodifuziune de serviciu public, într-un grup de radiodifuzori de serviciu public sau într-o întreprindere în care organismul de radiodifuziune pe care această persoană îl reprezintă deține capital). Astfel stând lucrurile, Statele pot să emită dispoziții mai stricte interzicând orice cumul de funcții, chiar și atunci când aceasta nu ar conduce la un conflict de interese. Problema deținerii de acțiuni de către membrii organelor de administrare în întreprinderi din sectorul mijloacelor de comunicare în masă și din sectoare conexe nu este reglementată de linia directoare nr. 6. Este la latitudinea fiecărui Stat să determine dacă acest caz ar trebui să facă obiectul unor restricții speciale pentru a preveni eventuale conflicte de interese.

28. În afară de cazurile de cumulare a funcțiilor sau a mandatelor, independența organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public sau a persoanelor care îndeplinesc cu titlu individual astfel de funcții poate fi afectată prin intermediul intervenției autorităților exterioare care încearcă să dea acestor organe sau acestor persoane mandate sau instrucțiuni particulare asupra modului de gestionare a serviciului. Astfel de intervenții exterioare ar trebui să fie explicit interzise prin textele care reglementează organismele de radiodifuziune de serviciu public, cu excepția existenței unei dispoziții contrare enunțată de lege pentru cazuri excepționale. Aceste cazuri excepționale pot cuprinde hotărâri pronunțate de instanțele judecătorești împotriva organismelor de radiodifuziune în ceea ce privește, de exemplu, acordarea unui drept la replică unei persoane căreia i se incriminează ceva în cursul unei emisiuni. Aceste cazuri excepționale pot cuprinde de asemenea circumstanțe deosebit de grave (pericol pentru viața națiunii, război) în cadrul cărora puterile publice pot cere organismelor de radiodifuziune de serviciu public de a efectua anumite acte sau, dimpotrivă, de a se abține de la efectuarea anumitor acte. În afară de circumstanțele excepționale, dispoziția a treia enunțată în linia directoare nr. 6 nu exclude ca funcționarii reprezentând, eventual, Statul în cadrul unui organ de administrare al unui organism de radiodifuziune de serviciu public să poată primi instrucțiuni din partea administrației care i-a desemnat, dat fiind că, așa cum s-a arătat mai sus, acești funcționari, prin înseși funcțiile lor, reprezintă interesul general.

3. Responsabilități

Linia directoare nr. 7

29. Această linie directoare afirmă principiul esențial conform căruia organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu pot fi obligate să dea seamă de activitățile lor decât în fața instanțelor competente în materie, și anume în fața organelor de supraveghere din cadrul (consiliu de supraveghere, de exemplu) sau din afara acestor organisme (comisii parlamentare, de exemplu). Scopul acestei linii directoare este de a împiedica ca o autoritate care nu ar fi în mod expres abilitată în acest sens să interfereze cu funcționarea și independența organismelor de radiodifuziune de serviciu public atribuindu-și în această privință o putere de control arbitrară. Bineînțeles, aceasta nu exclude ca responsabilitatea organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public să poată fi imputată în fața instanțelor judecătorești, fie pe motivul nerespectării dispozițiilor care reglementează activitățile lor de programare fie, după caz, pentru motive legate de gestionarea bugetară, contabilă și financiară a acestor organisme.

Linia directoare nr. 8

30. Așa cum este indicat în paragraful 10, este esențial ca membrii organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public sau persoanele care îndeplinesc astfel de funcții cu titlu individual să beneficieze de anumite garanții, în special pentru a fi protejate împotriva riscurilor unor decizii arbitrare care ar putea fi luate împotriva lor de către organele competente (exemplu: decizia unui organ de control de a destitui din funcție un director general al unei societăți de radio sau de televiziune de serviciu public din motive politice). Această linie directoare stabilește deci două cerințe pe care ar trebui să le respecte orice măsură luată împotriva membrilor organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public sau a persoanelor care îndeplinesc astfel de funcții cu titlu individual pe motivul unei încălcări a datoriiilor și obligațiilor care le revin.

31. Pe de o parte, măsura în cauză ar trebui să fie motivată, astfel încât persoana sau persoanele vizate să poată cunoaște motivele avute în vedere pentru a justifica această măsură. Această motivare ar trebui să fie suficientă pentru a permite să se identifice în mod exhaustiv și precis actele sau eventualele omisiuni reproșate. Ea nu ar trebui deci să se limiteze la enunțarea motivului în termeni generali, ci să facă referiri la elemente concrete susceptibile de a fi contestate de persoana sau persoanele vizate. Puncte de referință pot fi, eventual, găsite în legislația și reglementarea aplicabile cu privire la motivarea actelor administrative. Pe de altă parte, măsura în

cauză ar trebui să poată face obiectul unei acțiuni în fața instanțelor judecătorești competente, indiferent dacă este vorba de jurisdicții civile, administrative sau financiare. Acest principiu fundamental nu exclude posibilitatea de a apela la o procedură de arbitraj independentă.

III. Organe de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public

1. Competențe

Linia directoare nr. 9

32. Așa cum este indicat mai sus, este esențial să se evite orice conflict de competență între organele de administrare și organele de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public și în special să se împiedice orice amestec al celor din urmă în activitățile de gestiune pe care primele trebuie să le poată efectua în totală independență, sub rezerva controalelor la care pot fi supuse. Această linie directoare stabilește deci principiul conform căruia textele care reglementează funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să definească în mod clar și precis competențele organelor de supraveghere a acestor organisme. Dat fiind că liniile directoare vizează doar problema garantării independenței serviciului public de radiodifuziune și nu pe cea a organizării sale în general, ele nu definesc în mod amănunțit care ar trebui să fie competențele exacte ale organelor de control citate mai sus. Fiecare Stat este deci liber să stabilească aceste competențe, care vor cuprinde în general desemnarea organelor de conducere a organismului vizat (consiliu de administrație, președinte, director general, etc.), adoptarea statutelor sale și monitorizarea acestor activități, în special în materie de programare.

33. Determinarea competențelor organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să se facă respectându-se principiile enunțate de mai multe din liniile directoare. În primul rând, organele de supraveghere nu ar trebui să aibă competență în ceea ce privește gestiunea cotidiană a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, care ține doar de organele de administrare în conformitate cu linia directoare nr. 4, sub rezerva eventualelor excepții evocate în paragraful 23. Pe de altă parte, competențele încredințate organelor de supraveghere în domeniul programelor ar trebui să respecte dispozițiile liniei directoare nr. 10.

34. Separarea competențelor între organele de administrare și organele de supraveghere nu exclude, bineînțeles, existența contactelor între aceste structuri. Dimpotrivă, astfel de contacte pot să se dovedească deosebit de utile pentru buna funcționare a serviciului. În acest sens, ele trebuie să fie specificate în textele care reglementează funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Astfel, dispozițiile care atribuie anumite competențe organelor de supraveghere pentru a fixa statutele interne ale organismului de radiodifuziune de serviciu public vor tinde să precizeze că aceste statute sunt adoptate după consultarea organelor de conducere. De asemenea, dispozițiile referitoare la reuniunile organelor de supraveghere vor tinde să precizeze că responsabilii organelor de administrare sunt abilitați să participe la aceste reuniuni, cu excepția unei decizii contrare a organului de supraveghere în cauză. Organismele de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să poată, în caz de necesitate, modifica regulamentele lor interne, sub rezerva obligației de a informa despre aceasta organele lor de supraveghere.

Linia directoare nr. 10

35. Așa cum se indică mai sus, definirea programării și concepția și producerea programelor ar trebui să fie în competența exclusivă a organelor de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public. În consecință, organele de supraveghere a acestor organisme nu ar trebui să poată exercita în nici o circumstanță un control a priori asupra programelor. Aceasta nu exclude însă posibilitatea ca aceste organe de supraveghere să poată fi împuternicite de a da sfaturi organelor de administrare în privința programării și, în caz de necesitate, de a le asista în acest domeniu. Aceste organe pot chiar să fie abilitate să definească norme sau strategii în materie de programare (de exemplu, în ceea ce privește bunul gust și decența) și de a superviza aplicarea acestor norme.

36. Trebuie amintit că se poate prevedea, în mod limitativ, ca anumite acte deosebit de importante să fie supuse acordului prealabil al organelor de supraveghere (vezi paragraful 23 de mai sus). Această situație poate să se refere mai cu seamă la contractele de cumpărare a programelor care depășesc o sumă deosebit de importantă. O astfel de împuternicire nu ar trebui să poată autoriza organele de supraveghere să exercite un control a priori asupra programelor, obiectivul său fiind doar cel de a veghea asupra unei gestiuni sănătoase a serviciului, din punct de vedere financiar.

2. Statutul

Linia directoare nr. 11

37. Organele de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public pot fi de natură foarte variată. Poate fi vorba alternativ, sau chiar cumulativ, de structuri din afara organismelor de radiodifuziune de serviciu public (comisii parlamentare, instanțe de reglementare a sectorului radiodifuziunii) sau de organe din cadrul acestor organisme (consilii de supraveghere, etc.). Pe de altă parte, înseși componența și modalitățile de desemnare a organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public pot de asemenea să varieze considerabil. Oricare ar fi această componență și aceste modalități de desemnare, regulile care reglementează statutul organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune ar trebui să fie definite astfel încât să se evite ca acestea să poată face obiectul unor ingerințe politice sau de alt ordin. În acest sens, trebuie amintit că rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune adoptată în cadrul Conferinței ministeriale de la Praga dispune că “independența radiodifuzorilor de serviciu public trebuie să fie garantată de către structuri corespunzătoare cum ar fi consiliile interne pluraliste sau alte organe independente”.

Linia directoare nr. 12

38. Cerința stabilită în linia directoare nr. 11 are drept consecință evidentă faptul că membrii acestor organe de supraveghere ar trebui să fie desemnați în mod transparent, adică conform unor proceduri clare și precise care să permită publicului de a afla căror reguli se supune această desemnare. În acest sens, termenul “desemnare” nu trebuie să fie înțeles ca implicând un act oficial al unei autorități publice. Este important, pe de altă parte, ca membrii organelor de supraveghere să fie desemnați în mod pluralist. Aceasta înseamnă că ei nu ar trebui să reprezinte un singur punct de vedere, curent politic sau sector al populației, ci, dimpotrivă, ar trebui, în măsura posibilului, să reflecte diversitatea curentelor politice sau a societății. Diferite proceduri pot permite atingerea acestui obiectiv. Astfel, în cazul în care toți sau o parte din membrii unui organ de supraveghere trebuie să fie numiți de către Parlament, cerința unei majorități calificate va permite să se evite ca un partid majoritar în Parlament să domine acest organ de control. O altă procedură ar putea consta în a prevedea ca diferitele grupuri reprezentate în Parlament să desemneze reprezentanți în cadrul organului de supraveghere proporțional cu numărul mandatelor deținute în Parlament.

39. O altă posibilitate poate consta în a prevedea că organele de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public vor cuprinde în cadrul lor reprezentanți ai diferitor medii care reflectă diversitatea societății (biserici, organizații reprezentative ale patronilor și angajaților din diferite sectoare de activitate, organizații ale consumatorilor, reprezentanți ai cercurilor artistice, culturale și sportive, etc.). O atenție deosebită ar trebui atunci acordată reprezentării echilibrate a femeilor și bărbaților și celei a cetățenilor străini în cadrul organelor de control.

40. Linia directoare nr. 12 stabilește de asemenea principiul conform căruia membrii organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public reprezintă în mod colectiv interesele publicului larg. Această exigență se explică prin faptul că organismele de radiodifuziune de serviciu public îndeplinesc o misiune de interes general. Aceasta presupune ca organele de supraveghere, care sunt însărcinate cu supravegherea respectării acestei misiuni de interes general, să fie în serviciul publicului în ansamblul său. Acest principiu nu exclude ca membrii acestor organe de supraveghere, luați individual, să reprezinte interesele unor grupuri particulare, mai cu seamă minoritare, care reflectă diversitatea societății. O consecință evidentă a acestui principiu este că membrii organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public nu ar trebui să poată fi revocați, suspendați sau înlocuiți pe durata mandatului lor de către o persoană sau structură alta decât cea care i-a desemnat, cu excepția incapacității de a-și exercita funcția sau a imposibilității constatată legitim de către organul de control din care fac parte.

41. În sfârșit, regula în materie de cumul de interese definită mai sus în linia directoare nr. 6 referitoare la organele de administrare ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să se aplice corespunzător asupra organelor de supraveghere a acestor organisme. Aplicarea acestei reguli trebuie să se facă prin referire la paragrafele 26 și 27 de mai sus.

Linia directoare nr. 13

42. Pornind de la aceeași grijă de transparență față de public evocată anterior în privința desemnării membrilor organelor de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public, această linie directoare are scopul de a face astfel încât publicul să poată cunoaște regulile care reglementează remunerarea persoanelor care fac parte din aceste organe. Prin remunerație, trebuie înțelese toate formele de plată destinate acestor persoane pentru funcțiile pe care le exercită în cadrul organelor de supraveghere citate mai sus. Trebuie

subliniat că această linie directoare, chiar dacă cere să se facă cunoscute regulile acestei remunerații, nu impune cu toate acestea divulgarea sumei acesteia.

IV. Personalul organismelor de radiodifuziune

43. Garantarea independenței organismelor de radiodifuziune de serviciu public necesită ca un anumit număr de dispoziții speciale să protejeze personalul acestor organisme de riscuri și presiuni externe, indiferent dacă acestea provin de la puterea politică sau de la alte grupuri, precum și de adoptarea unor măsuri împotriva lor care nu ar fi strict bazate pe modul în care își exercită sarcinile care le-au fost încredințate. Liniile directoare următoare vizează definirea unui anumit număr de garanții fundamentale de care ar trebui să beneficieze în orice circumstanțe întreg personalul organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Ele nu operează deci o distincție între diferitele categorii de angajați care pot exista în cadrul unui organism de radiodifuziune de serviciu public.

44. Ținând cont de faptul că jurnaliștii sunt adesea primele ținte ale atacurilor împotriva independenței mijloacelor de comunicare în masă, se poate totuși dovedi oportună introducerea în textele care reglementează funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public a unor dispoziții speciale de natură să garanteze libertățile jurnaliștilor angajați de aceste organisme. Puncte de referință asupra modalității de garantare a libertăților jurnaliștilor (acces la informație și protecția surselor în special) pot fi găsite în rezoluția cu privire la libertățile jurnalistice și drepturile omului adoptată în cadrul celei de-a 4-a Conferințe ministeriale europene cu privire la politica comunicațiilor de masă (Praga, decembrie 1994). Trebuie de asemenea amintit că dispoziții speciale vizând garantarea independenței angajaților organismelor de radiodifuziune de serviciu public pot fi stabilite chiar în cadrul fiecărui organism (de exemplu, reguli referitoare la activitățile pe care jurnaliștii sunt autorizați să le desfășoare în afara organismului de radiodifuziune de serviciu public care i-a angajat).

Linia directoare nr. 14

45. Una din atingerile cele mai frecvente dar nu întotdeauna cele mai vizibile aduse independenței organismelor de radiodifuziune de serviciu public constă în recrutarea și concedierea angajaților și în evoluția carierei lor mai cu seamă în dependență de orientarea lor politică și nu în funcție de calificările lor profesionale. Pentru a evita astfel de practici, această linie directoare stabilește principiul fundamental de nediscriminare la angajarea personalului organismelor de radiodifuziune de serviciu public și în munca lor. Această nediscriminare trebuie să se aplice în toate stadiile și toate momentele vieții profesionale a acestor angajați. Astfel, adoptarea sancțiunilor disciplinare împotriva unui agent al unui organism de radiodifuziune de serviciu public nu ar trebui să se bazeze pe unul sau altul din motivele enunțate în linia directoare nr. 14. De asemenea, nici o discriminare nu ar trebui să poată fi tolerată, pentru oricare din motivele citate mai sus, în ceea ce privește angajarea personalului, remunerarea, instruirea și, mai general, diferitele sale drepturi și obligații. Aceasta nu afectează dreptul organismelor de radiodifuziune de serviciu public de a ține cont de necesitatea ca programele care trebuie să fie difuzate să aibă un conținut variat, inclusiv în ceea ce privește alegerea, utilizarea și funcțiile agenților care participă la conceperea programelor.

Linia directoare nr. 15

46. Libertatea sindicală și dreptul la grevă fac parte din drepturile economice și sociale fundamentale care trebuie să fie garantate personalului organismelor de radiodifuziune de serviciu public, în special pentru a consacra independența lor față de eventuale presiuni externe. Trebuie amintit în acest sens principiul afirmat în Carta socială europeană, conform căruia “toți lucrătorii și patronii au dreptul de a se asocia liber în cadrul organizațiilor naționale și internaționale pentru protecția intereselor lor economice și sociale”, așa cum este completat de articolul 5 (Drept sindical) al Cartei, care dispune că “Părțile contractante se angajează să facă astfel încât legislația națională să nu aducă prejudicii, și nici să nu fie aplicată astfel încât să aducă prejudicii acestei libertăți”. Trebuie de asemenea amintit că în conformitate cu articolul 6 (Drept de negociere colectivă), paragraful 4 al Cartei sociale europene, Părțile contractante “recunosc dreptul lucrătorilor și al patronilor la acțiuni colective în cazul unor conflicte de interese, inclusiv dreptul la grevă, sub rezerva obligațiilor care ar putea rezulta din convențiile colective în vigoare”.

47. Totodată, faptul că organismele de radiodifuziune de serviciu public îndeplinesc misiuni de interes general, în special în domeniul informării, poate fi o justificare pentru ca anumite limitări să fie aduse exercitării acestor libertăți. Astfel de limitări ar trebui să se supună dispozițiilor articolului 31 (Restricții) al Cartei sociale europene, așa cum este interpretat de jurisprudența organelor de control al aplicării acestui instrument. În sensul acestui articol, eventualele restricții sau limitări cu privire la drepturile și principiile enunțate în acest instrument

și la exercitarea efectivă a acestor drepturi trebuie să fie “stabilite de lege” și să fie “necesare, într-o societate democratică, pentru a garanta respectarea drepturilor și libertăților altora sau pentru a proteja ordinea publică, securitatea națională, sănătatea publică sau bunele moravuri”. În caz de necesitate, vor putea fi aplicate dispoziții de natură distinctă în materie de libertate sindicală și de drept la grevă în funcție de statutul de drept public sau statutul de drept privat al organismelor de radiodifuziune de serviciu public.

48. În ceea ce privește în special dreptul la grevă, anumite limitări în exercitarea acestui drept de către personalul organismelor de radiodifuziune de serviciu public pot fi justificate având în vedere necesitatea de a asigura continuitatea misiunilor de serviciu public ale acestor organisme, în special în domeniul informării. Este important în acest sens ca exercitarea dreptului la grevă să fie conciliată cu dreptul publicului la informare. Limitări de acest fel vor putea consta, de exemplu, în a impune pe timp de grevă difuzarea unui minim de programe, mai cu seamă a programelor de actualități. Alte limitări vor putea fi prevăzute în ceea ce privește, de exemplu, grevele contrare bunelor moravuri sau ordinii publice. În sfârșit, trebuie amintit articolul 30 (Derogări în caz de război sau de pericol public) al Cartei sociale europene, în sensul căruia “În caz de război sau în caz de alt pericol public care amenință viața națiunii, orice Parte contractantă poate întreprinde măsuri de derogare de la obligațiile prevăzute în prezenta Cartă, în stricta măsură în care situația o necesită și cu condiția ca aceste măsuri să nu fie în contradicție cu alte obligații care decurg din dreptul internațional”.

Linia directoare nr. 16

49. Garantarea independenței organismelor de radiodifuziune de serviciu public presupune că angajații acestor organisme nu pot primi orice instrucțiuni din partea persoanelor sau structurilor din afara organismului care i-a angajat. Bineînțeles, acest principiu nu exclude ca un agent al unui organism de radiodifuziune de serviciu public, atunci când exercită funcții și în afara acestui organism, să poată în această calitate primi instrucțiuni din partea autorităților care dispun de un drept de supraveghere asupra acestor funcții (această situație ar putea, de exemplu, viza un jurnalist angajat simultan de către un organism de radiodifuziune și de către o întreprindere de presă). Trebuie amintit că, în caz de necesitate, prescrierea regulilor interne de conduită referitoare la cazurile și condițiile în care agenții organismelor de radiodifuziune de serviciu public pot exercita funcții în afara acestor organisme poate să se dovedească utilă în scopul prevenirii eventualelor conflicte de interese între aceste funcții și cele exercitate în cadrul organismelor de radiodifuziune de serviciu public care i-au angajat.

50. Pe de altă parte, linia directoare nr. 16 nu exclude ca, în însuși cadrul acestor funcții pe care le exercită în cadrul unui organism de radiodifuziune de serviciu public, angajații acestor servicii să poată primi instrucțiuni punctuale de la autoritățile externe, cu condiția ca acestea să fi fost aprobate în prealabil de către superiorul sau superiorii ierarhici al sau ai agenților în cauză (această situație va putea viza, de exemplu, un angajat al unui organism de radiodifuziune de serviciu public care lucrează sub autoritatea unui terț în cadrul unei coproducții între organismul de radiodifuziune care l-a angajat și un alt organism de radiodifuziune sau o societate de producere a filmelor sau a programelor de televiziune). Acest principiu nu exclude ca organele de supraveghere a organismelor de radiodifuziune de serviciu public să poată da instrucțiuni agenților acestor organisme, dacă sunt abilitate în acest sens prin textele care reglementează activitatea acestora. În cazurile excepționale în care agenților organismelor de radiodifuziune de serviciu public li s-ar impune de către puterile publice să își îndeplinească funcțiile, acești agenți ar trebui să rămână sub autoritatea superiorilor lor ierarhici obișnuiți și să primească instrucțiuni doar prin intermediul acestor superiori.

V. Finanțarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public

51. Problema finanțării organismelor de radiodifuziune de serviciu public constituie în mod evident una din cheile independenței lor, ținând cont de faptul că atât originea cât și volumul resurselor financiare ale acestor organisme pot determina într-o mare parte marja de manevră de care beneficiază pentru a-și îndeplini misiunile. Această problemă a devenit deosebit de sensibilă în toată Europa în cursul ultimilor ani, în special ca urmare a deschiderii progresive a sectorului radiodifuziunii către inițiativa privată. Astfel, s-au făcut auzite anumite voci, atât în Europa de Vest cât și în Europa Centrală și de Est, care cer ca serviciul public de radiodifuziune să fie finanțat doar din taxe de abonament și ca doar organismele de radiodifuziune comerciale să poată avea acces la publicitate.

52. În același timp, în public s-au manifestat unele reticențe față de majorarea taxei de abonament sau față de simplul fapt al datoriei de a achita această taxă, anumite fracțiuni ale publicului nemaigăsind justificată plata pentru recepționarea unor programe pe care le privesc mai puțin, ca urmare a lărgirii gamei de servicii radio sau de televiziune aflate la dispoziția lor. În sfârșit, în cazul particular al țărilor din Europa Centrală și de Est, s-a

pus în discuție problema trecerii de la o finanțare prin credite publice (subvenții) la o finanțare deconectată de la intervenția Statului (taxă, publicitate, etc.). Aceste diferite mișcări, și în special presiunea exercitată de către radiodifuzorii comerciali asupra pieței veniturilor publicitare, combinată cu situația economică dificilă pe care o traversează Europa în cursul ultimilor ani, au pus uneori organismele de radiodifuziune de serviciu public într-o situație financiară dificilă și au determinat punerea în discuție a viitorului lor.

53. Rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune adoptată în cadrul Conferinței ministeriale de la Praga a adus un răspuns la aceste întrebări prin intermediul angajamentului luat de Statele care au participat la Conferință de “a garanta radiodifuzorilor de serviciu public mijloacele sigure și corespunzătoare necesare îndeplinirii misiunilor lor”. Liniile directoare de la nr. 17 până la nr. 19 urmăresc să precizeze mijloacele care ar trebui prevăzute pe plan financiar pentru a garanta independența organismelor de radiodifuziune de serviciu public.

Linia directoare nr. 17

54. Această linie directoare reafirmă angajamentul la care au subscris Statele membre în cadrul rezoluției cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune de “a menține și, în caz de necesitate, de a stabili un cadru de finanțare sigur și corespunzător care să garanteze organismelor de radiodifuziune de serviciu public mijloacele necesare realizării misiunii lor”, precizând că acest cadru de finanțare trebuie să fie de asemenea transparent. Exigența de securitate a finanțării radiodifuzorilor de serviciu public este în acest sens fundamentală pentru a permite acestora să își exercite misiunile în totală independență, chiar dacă, de exemplu, autoritatea responsabilă de asigurarea acestei finanțări ar fi ea însăși confruntată cu dificultăți financiare. Așa cum era deja indicat în rezoluția citată mai sus, există un anumit număr de surse de finanțare pentru a susține și a promova serviciul public de radiodifuziune: taxa de abonament, subvențiile publice, veniturile din publicitate și din sponsorizare, veniturile obținute din vânzarea produselor (cum sunt operele audiovizuale) sau a serviciilor, acordurile de programare, etc. În sensul aplicării prezentelor linii directoare, anumite forme de finanțare de către public, apropiate de taxa de abonament (taxe legate de facturile electrice ale utilizatorilor sau la alte acte pentru a alimenta bugetele organismelor de radiodifuziune de serviciu public) sunt vizate prin termenul “abonament”.

55. Trebuie notat faptul că liniile directoare nu privilegiază un anumit mod de finanțare a serviciului public de radiodifuziune în raport cu obiectivul de independență a acestuia, atâta vreme cât, în ceea ce privește sursele de finanțare publică (subvenții sau taxă de abonament), sunt respectate principiile enunțate în linia directoare nr. 18 de mai jos. Totodată, mobilizarea resurselor financiare, altele decât aceste surse de finanțare publică, ar trebui să facă parte din domeniile reglementate în conformitate cu linia directoare nr. 1 prin principiile de independență editorială și autonomie instituțională.

Linia directoare nr. 18

56. Atunci când un anumit mod de finanțare nu trebuie să fie în mod automat privilegiat, finanțarea prin resurse publice (subvenții, taxe de abonament) poate deschide calea unei ingerințe în funcționarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public dacă nu este însoțită de un anumit număr de bariere care să garanteze menținerea independenței acestor organisme. Linia directoare nr. 18 definește care ar trebui să fie aceste diferite bariere. O atenție absolut deosebită ar trebui să fie acordată în acest context principiului afirmat în textul inserat după prima linioară, dat fiind că utilizarea puterii lor financiare de către structuri sau autorități din afara radiodifuzorilor de serviciu public pentru a se amesteca în activitățile lor, și în special în programele lor, constituie forma cea mai directă și mai puternică de amenințare a independenței acestor organisme.

57. Totodată, această amenințare nu trebuie să piardă din vedere faptul că există alte cazuri în care independența organismelor de radiodifuziune de serviciu public poate fi afectată din considerente financiare. Dispozițiile inserate de la linioara a 2-a la a 5-a urmăresc să pună în evidență aceste alte cazuri și măsurile care ar trebui întreprinse pentru a le trata. Cele inserate după liniile a 2-a și a 3-a precizează într-un dublu mod principiul afirmat în rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune, conform căruia “nivelul taxei de abonament sau al subvențiilor publice ar trebui să fie prevăzut pe o perioadă de timp suficientă pentru a permite radiodifuzorilor de serviciu public să-și planifice pe termen lung activitățile”.

58. În primul rând, acestea subliniază faptul că organismele de radiodifuziune de serviciu public ar trebui să fie consultate în privința fixării sumei contribuției sau taxei de abonament la finanțarea activităților acestor organisme. O astfel de consultare este justificată prin faptul că aceste organisme sunt cele care, pe baza

finanțării provenite din contribuție sau din taxa de abonament, vor trebui să asigure apoi îndeplinirea misiunilor care le sunt încredințate. În al doilea rând, dispozițiile inserate după aceste două linii pun în evidență importanța problemei condițiilor conform cărora sunt vărsate contribuția sau taxa de abonament. Astfel, modalități de colectare și de vărsare concepute necorespunzător sau vărsăminte efectuate incorect sau cu întârziere pot afecta continuitatea activităților organismelor de radiodifuziune de serviciu public. În ceea ce privește cazul special al taxei de abonament, o atenție deosebită ar trebui acordată efectelor pe care scutirea de taxă a unor categorii ale populației pot să le aibă asupra resurselor și deci asupra îndeplinirii misiunilor radiodifuzorilor de serviciu public.

59. Dispozițiile inserate după linioara a 4-a constituie complementul indispensabil și inseparabil al principiului autonomiei instituționale afirmat în linia directoare nr. 1. Trebuie amintit că acest principiu nu exclude ca organele competente ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public, în special organele de administrare, să poată fi constrânse să dea seamă pentru modul în care aceste organisme sunt administrate pe plan financiar. Trebuie de asemenea amintit că în afară de instanțele însărcinate, eventual, cu supervizarea acestei gestiuni financiare, această responsabilitate este importantă în ultimă instanță pentru public. În sfârșit, dispozițiile inserate după linioara a 5-a urmăresc să garanteze că finanțarea alocată organismelor de radiodifuziune de serviciu public va fi repartizată în mod echitabil și în funcție de necesitățile proprii fiecăruia dintre aceste organisme. Această repartiție ar trebui să se bazeze pe misiunile specifice fiecărui organism și pe mijloacele pe care acesta trebuie să le utilizeze pentru a-și îndeplini aceste misiuni (mijloace umane, tehnice și financiare).

Linia directoare nr. 19

60. Așa cum este indicat mai sus, prețul pe care organismele de radiodifuziune de serviciu public îl plătesc pentru autonomia instituțională de care trebuie să beneficieze este faptul că sunt responsabile de modul în care își îndeplinesc misiunile. Această responsabilitate se extinde până la modul în care ele își utilizează resursele, așa cum este specificat în rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune, în special în ipoteza în care aceste resurse sunt de natură publică. În acest sens, poate fi admis un control financiar intern sau extern al organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Totuși, este important ca acest control financiar să rămână în limitele obiectivului special la care trebuie să răspundă, și anume de a urmări verificarea bunei gestiuni a serviciului pe plan administrativ, contabil și financiar. Acest control nu ar trebui deci să se extindă asupra supervizării programelor. Aceasta nu exclude totuși ca anumite acte deosebit de importante vizând efectuarea cheltuielilor în domeniul programelor (exemplu: contracte de cumpărare a programelor care depășesc o anumită sumă) să poată fi supuse acordului prealabil al anumitor autorități, așa cum este indicat în paragrafele 23 și 36 de mai sus.

61. Trebuie notat că regulile de control administrativ, contabil și financiar și regulile de responsabilitate a organelor și agenților organismelor de radiodifuziune de serviciu public pot varia, în funcție de faptul că acestea sunt organisme de drept public sau de drept privat. În acest sens trebuie să se facă referință la dispozițiile în materie cuprinse în diferite ramuri ale dreptului vizate (dreptul comercial, dreptul public), asigurându-se ca aplicarea acestor dispoziții la organismele de radiodifuziune de serviciu public să respecte principiul enunțat în linia directoare nr. 19.

VI. Politica de programe a organismelor de radiodifuziune de serviciu public

62. Programele organismelor de radiodifuziune de serviciu public, în special buletinele informative și emisiunile de actualitate, trebuie să reflecte diversitatea punctelor de vedere și a opiniilor exprimate în societate. În acest sens trebuie să se facă referire la diferite exigențe în domeniu prevăzute în rezoluția cu privire la viitorul serviciului public de radiodifuziune, în special cea conform căreia radiodifuzorii de serviciu public ar trebui să aibă drept misiune furnizarea unui for de discuție publică în cadrul căruia un evantai cât mai larg posibil de opinii și de puncte de vedere să poată fi exprimat. În același sens, trebuie să se menționeze exigența conform căreia radiodifuzorii de serviciu public trebuie să difuzeze informații și comentarii imparțiale și independente.

63. Liniile directoare urmăresc să definească un anumit număr de principii de bază care ar trebui să reglementeze programarea radiodifuzorilor de serviciu public, oricare ar fi statutul lor, în scopul garantării independenței lor. Trebuie amintit în acest sens că noțiunea de independență se aplică nu numai în privința ingerințelor de natură politică dar și în privința interferențelor care provin de la forțe economice sau de la alte fracțiuni ale societății. În acest sens, includerea dispozițiilor referitoare la publicitate și sponsorizare în textele care reglementează activitățile organismelor de radiodifuziune de serviciu public poate să se dovedească utilă

pentru a se evita orice interferență a furnizorilor de publicitate sau a sponsorilor în programele difuzate de către acești radiodifuzori. Puncte de referință în această chestiune pot fi găsite în capitolele III și IV ale Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră și în Raportul explicativ aferent.

Linia directoare nr. 20

64. Această linie directoare amintește principiul fundamental afirmat în articolul 7, paragraful 3, al Convenției europene cu privire la televiziunea transfrontalieră. Acest principiu se impune cu atât mai mult în cazul radiodifuzorilor de serviciu public având în vedere că, așa cum se subliniază în rezoluția nr. 1 a Conferinței ministeriale de la Praga, aceștia trebuie să “furnizeze un for de discuție publică în cadrul căruia un evantai cât mai larg posibil de opinii și puncte de vedere să poată fi exprimat” și să “difuzeze informații și comentarii imparțiale și independente”. Trebuie subliniată în acest context importanța ce se atribuie garantării egalității de acces al partidelor politice la mijloacele de comunicare în masă în general, și la emisiunile organismelor de radiodifuziune de serviciu public în special, în timpul campaniilor electorale. Această egalitate de acces nu presupune în mod obligator ca un timp de antenă de o durată egală să fie acordat tuturor formațiunilor politice, fără a se lua în considerare reprezentarea lor. Ea presupune totuși ca un timp de antenă suficient să fie acordat diferitelor formațiuni politice pentru a le permite să își prezinte programul. Acest caz particular face referință la cerința generală de echilibru care trebuie să ghideze programarea organismelor de radiodifuziune de serviciu public. Diverse mecanisme pot fi prevăzute pentru a supraveghea respectarea cerințelor citate mai sus, în însuși cadrul organismelor de radiodifuziune de serviciu public și/sau în afara acestora, de exemplu, prin intermediul autorităților independente de reglementare.

Linia directoare nr. 21

65. Deși este normal și chiar de dorit într-o democrație ca puterile publice să dea seamă pentru acțiunea lor prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, și în special prin intermediul organismelor de radiodifuziune de serviciu public, totuși, condițiile în care aceste dări de seamă sunt efectuate trebuie să fie prevăzute în mod precis pentru a se evita ca radiodifuzorii de serviciu public să fie transformați în purtători de cuvânt ai puterilor publice. Linia directoare nr. 21 afirmă deci principiul conform căruia difuzarea mesajelor, declarațiilor sau comunicărilor oficiale care provin de la puterile publice ar trebui să se limiteze la circumstanțe excepționale, fiind precizat că nu sunt vizate de această linie directoare campaniile de informare asupra problemelor de interes public cum ar fi problemele medicale. Prin circumstanțe excepționale, trebuie să se înțeleagă momente deosebite care pot marca viața unei națiuni, indiferent dacă aceste momente au un caracter periodic (retransmisiunea alocuțiunilor cu ocazia celebrării sărbătorii naționale sau a prezentării de către guvern a programului său de politică generală în Parlament) sau nu se încadrează în circumstanțe ordinare (retransmisiunea de alocuțiuni în timp de criză sau de catastrofe naționale).

66. În afară de aceste circumstanțe deosebite, se pune frecvent întrebarea dacă puterile publice ar trebui să aibă acces cu regularitate la emisiunile organismelor de radiodifuziune de serviciu public pentru a expune politica de moment și dacă un drept la replică ar trebui să fie acordat formațiunilor politice care fac parte din opoziția față de guvernul instalat. În acest domeniu trebuie să se facă distincție între comunicările oficiale și programele normale ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public. În principiu, orice comunicare oficială care nu intră în cadrul circumstanțelor excepționale citate mai sus ar trebui să fie exclusă.

67. În ipoteza în care principiul comunicărilor de acest fel ar fi admis, acestea ar trebui să fie explicit reglementate și plasate în intervale de timp corespunzătoare. Deși definirea unui interval de timp fix nu este nici posibilă și nici în mod obligatoriu oportună, trebuie totuși ca acest interval de timp să fie rezonabil. Intervenții cotidiene, săptămânale sau lunare nu ar trebui în acest sens admise. Pe de altă parte, ar trebui să fie acordat timp de antenă formațiunilor care constituie opoziția față de guvernul instalat, din momentul în care acest guvern are în mod sistematic acces la emisiunile organismelor de radiodifuziune de serviciu public în cadrul comunicărilor oficiale. Acest drept la replică ar trebui definit astfel încât diferite formațiuni reprezentate în Parlament să își poată exprima punctul de vedere.

68. Dărilor de seamă privind politica guvernamentală dintr-un anumit moment, efectuate în cadrul emisiunilor programate ale organismelor de radiodifuziune de serviciu public (buletine și magazine de informații, dezbateri și întâlniri, interviuri, etc.) ar trebui să respecte în orice circumstanțe principiile de imparțialitate și de echilibru.

Linia directoare nr. 22

69. Anunțurile oficiale difuzate în cadrul emisiunilor radiodifuzorilor de serviciu public, indiferent dacă acestea corespund sau nu unor circumstanțe excepționale, ar trebui în orice caz menționate ca atare în cadrul difuzării

lor. Este important în acest sens să nu se creeze nici o incertitudine în rândul publicului în ceea ce privește originea și subiectul acestor comunicări, distincte de programele normale ale radiodifuzorilor de serviciu public. Diferite procedee pot fi utilizate în acest scop (de exemplu, menționarea caracterului oficial al comunicării în generic sau de către persoana care efectuează anunțul). Dat fiind că aceste anunțuri oficiale nu fac parte din programele normale ale radiodifuzorilor de serviciu public, o consecință logică este că difuzarea lor nu ar trebui să se facă decât sub responsabilitatea autorității care are inițiativa anunțului respectiv.

VII. Accesul organismelor de radiodifuziune de serviciu public la noile tehnologii de comunicație

70. Noile tehnologii de comunicație, în special tehnica digitală, constituie indiscutabil un element nou de importanță majoră pentru viitorul sectorului radiodifuziunii. Acestea oferă într-adevăr, posibilitatea creării unor servicii de tip nou, mai ales cu plată, și care sunt orientate în funcție de domeniile de interes specifice ale diferitor părți ale societății. Această schimbare importantă pune în discuție problema viitorului loc al radiodifuzorilor de serviciu public într-un mediu caracterizat printr-o multiplicare a ofertei de programe: are oare serviciul public un rol deosebit și, în caz afirmativ, care este justificarea acestui rol? dacă mai există un loc pentru serviciul public de radiodifuziune, care ar trebui să fie mijloacele de care el trebuie să beneficieze pentru a continua îndeplinirea acestor misiuni? care eventuale limite trebuie să fie fixate pentru ca adaptarea serviciului public la acest nou mediu să nu fie operată în detrimentul specificului său?

71. Rezoluția nr. 1 a Conferinței ministeriale de la Praga a adus deja un răspuns la aceste diferite întrebări, mai cu seamă la prima dintre acestea, prin intermediul afirmației referitoare la “funcția vitală a serviciului public de radiodifuziune în calitate de factor esențial al unei comunicări pluraliste accesibile tuturor în sectorul radiodifuziunii în ansamblul său” și de aici prin recunoașterea “necesității garantării permanenței și stabilității serviciului public de radiodifuziune”. Această recunoaștere s-a materializat prin angajamentul Statelor participante la Conferință de “a menține și de a dezvolta un serviciu public de radiodifuziune puternic într-un mediu caracterizat printr-o ofertă de servicii de programe din ce în ce mai competitivă și într-un context de schimbări tehnologice rapide”.

72. Aptitudinea serviciului public de a se menține și de a se dezvolta presupune îndeosebi, așa cum se indică în rezoluția nr. 1 a Conferinței ministeriale de la Praga, ca radiodifuzorii de serviciu public să poată “exploata noile tehnologii necesare îndeplinirii misiunilor lor”. Linia directoare nr. 23 vine să reafirme acest principiu esențial, știut fiind că misiunile în cauză sunt cele încredințate radiodifuzorilor de serviciu public de către lege în sensul larg al termenului (de către o lege sau un regulament sau prin intermediul altor texte, cum ar fi caiete de sarcini, cartă sau concesiuni). În lipsa acestei prevederi, serviciul public de radiodifuziune ar risca să fie rapid marginalizat și eventual să-și piardă în timp independența

73. Linia directoare nr. 23 afirmă, pe de altă parte, principiul conform căruia radiodifuzorii de serviciu public ar trebui să poată dezvolta noi servicii bazate pe tehnologiile citate mai sus, dacă sunt autorizați în acest sens de către autoritățile care au competență în privința misiunilor lor și a activităților lor.